

ข้อเสนอเชิงนโยบายตามกรอบข้อตกลงประชาคมอาเซียนเพื่อยกระดับ ความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน Policy Recommendation According to Agreement of the ASEAN Community to Enhance an Effectiveness of Basic schools

ดวง อันทะไชย^{1*}, กชพร นานาผล^{2**}

¹นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
เลขที่ 113 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
เลขที่ 113 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย (2) ศึกษาสภาพปัจจุบันที่พึงประสงค์และวิธีการยกระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย และ (3) พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายตามกรอบข้อตกลงประชาคมอาเซียนเพื่อยกระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย วิธีการวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธี การวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1: ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง เพื่อนำมาจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายร่างที่ 1 ระยะที่ 2: ศึกษาสภาพปัจจุบันที่พึงประสงค์และวิธีการยกระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย โดยนำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย ร่างที่ 1 ไปสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 13 คน และใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากผู้บริหารการศึกษาในระดับเขตพื้นที่ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าครูวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 421 แห่ง เพื่อนำมาจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายร่างที่ 2 ระยะที่ 3: การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยวิธีการประชุมอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความมีประโยชน์ของข้อเสนอเชิงนโยบาย ร่างที่ 2

*ผู้เขียนหลัก

อีเมล: Krutuang101@hotmail.com

**อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ผลการวิจัยได้ค้นพบยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับข้อตกลงประชาคมอาเซียนอย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ 22 ตัวชี้วัด ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนเพื่อสร้างความตระหนักและการรับรู้ ค่านิยมในประชาธิปไตย การเคารพสิทธิมนุษยชนและการใส่ใจสิ่งแวดล้อม มี 4 ตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความตระหนักในความเป็นพลเมืองประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน มี 2 ตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ที่ 3 การปรับและพัฒนามาตรฐานด้านแรงงานและวิชาชีพ มี 3 ตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในวิชาชีพและภาษาอาเซียน มี 4 ตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างความตระหนักและการรับรู้ในความสัมพันธ์และความหมายทางวัฒนธรรม มี 4 ตัวชี้วัด และยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียน สร้างสังคมความรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิต มี 5 ตัวชี้วัด

คำสำคัญ

ข้อเสนอเชิงนโยบาย ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
กรอบข้อตกลงประชาคมอาเซียน

Abstract

The objectives of this study were to (1) study elements and indicators for enhance effectiveness in education management of basic schools in Thailand; (2) study the current state desirable and study the method to enhance effectiveness in education management of basic schools in Thailand; and (3) develop the policy proposal according to Agreement of the ASEAN Community to enhance effectiveness in education management of basic schools in Thailand. This was a mixed-method research. The research process was divided into 3 phases; phase 1: study elements and indicators for enhance effectiveness in education management. Data were collected from documents related research and in-depth interview with 7 experts derived by means of purposive sampling; then prepare the first draft policy recommendations. Phase 2: study the current state desirable and study the method to enhance effectiveness in education management of basic schools in Thailand by take the first draft policy recommendations into focus group with 13 experts and use questionnaires to collected data from educational administrator in educational district level, school administrator and head of academic affairs teachers from 421 basic schools; then prepare the second draft policy recommendations. Phase 3: develop the policy proposal, using connoisseurship with 9 experts to examine feasibility, appropriateness and usefulness the policy recommendations.

This research is summarized that; policy recommendation includes strategies in effective education management of basic schools according to Agreement of the ASEAN Community consist of 6 strategies; 22 indicators. The first strategy: developing curriculum and learning process for create awareness and recognition of democratic values, respecting human right and pursuing peace; consist of 4 indicators. The second strategy: creating awareness in the citizen of ASEAN member country; consist of 2 indicators.

The third strategy: adjustment and develop workforce and occupational standard; consist of 3 indicators. The fourth strategy: developing student to have occupational and Asian languages skills; consist of 4 indicators. The fifth strategy: raising awareness and recognition of the relationship and cultural meanings; consist of 4 indicators. The sixth strategy: development basic schools to have use research as a tool to develop student and create a knowledge society and lifelong learning; consist of 5 indicators.

Keywords

Policy Recommendation, Effectiveness in education management, Basic schools, Agreement of the ASEAN Community

บทนำ

โลกกำลังก้าวเข้าสู่สังคมยุคใหม่อย่างรวดเร็วซึ่งมีความสลับซับซ้อนเชื่อมโยงกันมากขึ้น เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ในอดีตประเทศที่มีจำนวนทรัพยากรและมีพลเมืองมากกว่าหรือมีอาวุธที่ทันสมัยกว่าจะเป็นประเทศมหาอำนาจหรือเป็นผู้นำประชาคมโลกหรือเป็นผู้นำภูมิภาค ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงโดยประเทศที่มีสังคมฐานความรู้ (Knowledge Society) และสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Economy) ที่ดีกว่าจึงจะสามารถเป็นผู้นำประชาคมโลกได้ กล่าวคือประเทศมหาอำนาจหรือผู้นำในโลกยุคใหม่ไม่จำเป็นต้องมีประชากรมากหรือทรัพยากรมากกว่าประเทศอื่นเท่านั้น ประชากรมากหรือทรัพยากรมากอาจจะเป็นเพียงปัจจัยหนึ่งเท่านั้น หากแต่ประเทศที่เป็นสังคมฐานความรู้มากกว่าก็สามารถเป็นผู้นำในภูมิภาคนี้ได้ เช่น ประเทศสิงคโปร์ ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557)

นอกจากนี้การรวมกลุ่มกันของประเทศในภูมิภาคจะส่งผลให้ประเทศมหาอำนาจของโลกพัฒนาไปสู่กลุ่มประเทศมหาอำนาจของโลกได้เช่นกัน โดยมีแนวคิดด้านเศรษฐกิจเป็นกรอบในการรวมกลุ่มและพัฒนาไปสู่กลุ่มประเทศเศรษฐกิจ มีอำนาจต่อรองทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในระดับภูมิภาคหรือในระดับโลก เช่น การรวมกลุ่มประเทศทางการค้าหรือที่เรียกว่าองค์การการค้าโลก (WTO) หรือการรวมกลุ่มประเทศในนามสหภาพยุโรป (EU) เป็นต้น ซึ่งการรวมกลุ่มประเทศเหล่านี้ล้วนเป็นสังคมของโลกยุคใหม่ที่มีความสลับซับซ้อน (กรมอาเซียน กองอาเซียน 3, 2554)

บทเรียนของการรวมกลุ่มของประเทศในยุโรป ที่พัฒนาจากประชาคมถ่านหินของยุโรปกลายเป็นประชาคมยุโรปและพัฒนาไปสู่สหภาพยุโรปในปัจจุบันคือตัวอย่างหรือแรงบันดาลใจให้เกิดประชาคมอาเซียนตามที่ ดร. สุรินทร์ พิศสุวรรณ อดีตเลขาธิการอาเซียนกล่าวไว้ว่า หากสหภาพยุโรปคือแก้ว ประชาคมอาเซียนก็คือขันที่กำลังก่อตัวในลักษณะเดียวกันเพื่อพัฒนาไปสู่แก้ว ซึ่งเริ่มต้นด้วยกรอบแนวคิดด้านเศรษฐกิจเพื่อการรวมกลุ่มประเทศ จากนั้นก็กำหนดข้อตกลงด้านอื่นๆ เป็นภารกิจและเป็นเป้าหมายของกลุ่ม สร้างอำนาจต่อรองทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มประเทศของภูมิภาคต่างๆ ตลอดจนต่อรองกับประเทศมหาอำนาจอย่างจีน รัสเซีย หรือสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

เพราะฉะนั้นพัฒนาการของสหภาพยุโรปนั้นมีวัตถุประสงค์เหมือนกับการเริ่มก่อตั้งประชาคมอาเซียน กล่าวคือ มีวัตถุประสงค์ทางการเมืองแต่ใช้วิธีการทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการรวมกลุ่มประเทศ ประชาคมยุโรปต้องการสันติภาพและมีอำนาจเพื่อต่อรองและเพื่อความเท่าเทียมกับประเทศมหาอำนาจ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และสหภาพโซเวียต หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในขณะที่ประชาคมอาเซียนเกิดขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดลัทธิคอมมิวนิสต์แผ่ขยายมาถึงประเทศไทย นอกจากนี้ประเทศที่สนับสนุนให้เกิดสหภาพยุโรปและประชาคมอาเซียนก็คือ สหรัฐอเมริกา โดยมีเหตุผลทางการเมืองเพื่อเป็นกันชนและต่อรองกับมหาอำนาจ คือสหภาพโซเวียต ทั้งนี้สหภาพยุโรปมีเสาหลักอยู่สามเสาหลัก เป็นเครื่องมือในการรวมกลุ่มเป็นสหภาพยุโรปได้แก่ เสาประชาคมเศรษฐกิจยุโรป เสาการเมืองระหว่างประเทศ และเสายุติธรรมในยุโรป ขณะที่ประชาคมอาเซียนประกอบด้วยสามเสาหลักได้แก่ เสาความมั่นคงทางการเมืองระหว่างประเทศ เสาเศรษฐกิจ และเสาประชาคมสังคมวัฒนธรรม

สำหรับประชาคมอาเซียนนั้นเริ่มจากการก่อตั้งเป็นสมาคมอาสา (Association of South East Asia) ในปี ค.ศ.1961 โดยมีประเทศไทย ประเทศฟิลิปปินส์และประเทศมาเลเซียเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้ง มีความร่วมมือกันด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมเป็นสำคัญและได้ยุบเลิกไปในอีก 2 ปีต่อมาเพราะปัญหาทางการเมืองระหว่างประเทศอินโดนีเซียกับประเทศมาเลเซีย (ประภัสสร เทพชาตรี, 2554, 9)

ในปี ค.ศ.1967 ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมอย่างเป็นทางการ ประกอบด้วยประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศสิงคโปร์ เพื่อก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asia Nations) หรืออาเซียน (ASEAN) ขึ้น ณ กระทรวงการต่างประเทศด้วยข้อตกลงปฎิญญากรุงเทพฯ (The Bangkok Declaration) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีวิทยาศาสตร์และการบริหาร 2) ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค 3) ส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนได้มีความเป็นอยู่และมีคุณภาพชีวิตที่ดีและให้ความช่วยเหลือกันและกันด้านการฝึกอบรม การวิจัยและส่งเสริมการศึกษา และ 4) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม การค้า การขนส่ง และความร่วมมือทั้งในประเทศสมาชิกอาเซียนและองค์การความร่วมมือแห่งภูมิภาคอื่น ตลอดจนองค์การระหว่างประเทศอื่นด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554)

พัฒนาการของการรวมกลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียนไปสู่ประชาคมอาเซียนโดยมีข้อตกลงที่เรียก 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียนเป็นแกนหลักสำคัญในการรวมกลุ่มกันหรือเป็นพันธกิจร่วมกัน ประกอบด้วยประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมของอาเซียน (ASEAN Socio – Cultural Community) ทั้งนี้ในสามเสาหลักนั้นก็จะมีข้อตกลงรายละเอียดแต่ละด้านที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติตามหรือต้องปรับปรุงแก้ไขนโยบายหรือกฎหมายของแต่ละประเทศให้สอดคล้องตามข้อตกลงดังกล่าว (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2553, 9) ดังเช่น ด้านการจัดการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนภายหลังได้ให้การรับรองและลงนามของประเทศสมาชิกอย่างเป็นทางการแล้ว ทุกประเทศต้องไปกำหนดแนวทางหรือนโยบายตลอดจนแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องและเป็นไปตามข้อตกลงไว้ในปฏิญญาชะอำหัวหิน ว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน (2552 – 2558) ซึ่งมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงทั้งสามเสาหลักของประชาคมอาเซียน โดยประเทศสมาชิกต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามข้อตกลงของประชาคมอาเซียน เช่น การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะแรงงาน

และมาตรฐานในวิชาชีพ การศึกษาเพื่อสันติภาพและสิทธิมนุษยชน หรือการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะในวิชาชีพ และภาษาอาเซียน เป็นต้น

ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกของประชาคมอาเซียนในระดับนโยบายแห่งรัฐนั้นแม้จะเป็นข้อตกลงที่บังคับให้รัฐทุกรัฐต้องปฏิบัติตามข้อตกลงของประชาคมอาเซียนก็ตาม แต่แนวนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลงทั้งสามเสาหลักยังไม่มีความชัดเจน ขาดยุทธศาสตร์และเป้าหมายทิศทาง มาตรการ แรงจูงใจ และตัวชี้วัดในการปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ในระดับกระทรวงศึกษาธิการพบว่ามีกำหนดเป็นนโยบายกว้างๆ เพื่อให้เห็นกรอบความคิดในการจัดการศึกษา เพื่อเป็นการเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน หรืออาจจะมีโครงการนำร่องในบางพื้นที่หรือบางส่วนที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน แต่การปฏิบัติหรือจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับข้อตกลงของประชาคมอาเซียนในระดับสถานศึกษานั้นยังสับสน ต่างคนต่างปฏิบัติตามแต่ศักยภาพของสถานศึกษาที่มีอยู่เป็นสำคัญหรือตามนโยบายของผู้บริหารระดับสถานศึกษาที่กำหนดให้ปฏิบัติ

เพื่อให้การจัดการศึกษาของประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนสอดคล้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของประชาคมอาเซียนอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีกรอบแนวคิดในการจัดการศึกษา มีองค์ประกอบของกรอบแนวคิด มีตัวชี้วัดที่ชัดเจนที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เกิดรูปธรรมทั้งในระดับนโยบายของรัฐบาลและระดับผู้ปฏิบัติ คือ สถานศึกษาไปถึงตัวผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยเป็นอดีตสมาชิกวุฒิสภา 2 วาระการดำรงตำแหน่งและอดีตสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ 1 วาระ และปัจจุบันเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและในฐานะประธานคณะกรรมการการศึกษาและกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังนั้นจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอเชิงนโยบายตามกรอบข้อตกลงประชาคมอาเซียนเพื่อยกระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่ามีองค์ประกอบตัวชี้วัดอย่างไร และมีสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ตลอดจนวิธีการยกระดับความมีประสิทธิภาพจะต้องทำอย่างไร และมีข้อเสนอเชิงนโยบายต่อเรื่องดังกล่าวอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันที่พึงประสงค์และวิธีการยกระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย
3. เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายตามกรอบข้อตกลงประชาคมอาเซียนเพื่อยกระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย

วิธีการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะดังนี้

1. ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงมีคุณสมบัติดังนี้ คือ เป็นนักวิชาการด้านการศึกษาในมหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา และด้านอาชีวศึกษา 2 สาขาหลัก ประกอบด้วย 1) ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ประธานคณะกรรมการคุรุสภา 2) รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ ปทุมวัน ประธานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 3) รองศาสตราจารย์ ดร. สุชุม เฉลยทรัพย์ อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต 4) นายเกียรติชัย พงษ์พานิช สื่อมวลชนด้านอาชีวศึกษา 5) รองศาสตราจารย์ ดร. ประวิทย์ เอวารวรรณ อดีตคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 6) รองศาสตราจารย์ ดร.พนิต รัตนานุกุล เลขาธิการสภาการศึกษา และ 7) ดร.ชิงชัย หาญเจนลักษณ์ อาจารย์สถาบันพระปกเกล้า และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ

1.3 นำผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาจัดทำเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจและวิจัยเชิงคุณภาพสนทนากลุ่มเพื่อยืนยันองค์ประกอบ ตัวชี้วัด สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีการยกระดับต่อไปและยกย่องข้อเสนอ ร่างที่ 1

2. ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพที่พึงประสงค์และวิธีการยกระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย โดยการสำรวจและสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 13 คนได้พิจารณาว่าที่ 1 พัฒนาไปสู่ร่างที่ 2 หลังจากสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยก็ได้ดำเนินการสำรวจไปพร้อมกันเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณมาประกอบการวิเคราะห์และสังเคราะห์จัดทำเป็นร่างข้อเสนอนโยบายร่างที่ 1 นำไปทำวิจัยเชิงสำรวจและสนทนาผู้ทรงคุณวุฒิไปพร้อมกัน (Parallel) โดยดำเนินการดังนี้

2.1 การวิจัยเชิงสำรวจ มีขอบเขตดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาในระดับเขตพื้นที่ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 226 เขต ระดับประถมศึกษา 183 เขต ระดับมัธยมศึกษา 43 เขต และผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าครูวิชาการโรงเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 30,010 แห่ง ระดับประถมศึกษา 24,073 แห่ง ระดับมัธยมศึกษา 6,052 แห่ง ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาในระดับเขตพื้นที่ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 142 เขต ระดับประถมศึกษา 27 แห่ง ระดับมัธยมศึกษา 115 แห่ง และผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าครูวิชาการโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 279 แห่ง ระดับประถมศึกษา 218 แห่ง ระดับมัธยมศึกษา 61 แห่ง ได้มาโดยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกนและการสุ่มแบบแบ่งชั้นและสุ่มตัวอย่างง่าย

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า ตอนที่ 1 ถามข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 สอบถามสภาพปัจจุบัน และสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ ความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาตามกรอบประชาคมอาเซียน ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด สอบถามเกี่ยวกับวิธีการยกระดับความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา ตามกรอบประชาคม

อาชญากรรม การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ระดับสภาพปัญหาโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วหาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการ (Priority Need Index: PIN)

2.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) มีขอบเขต ดังนี้

1) กลุ่มเป้าหมายในการสนทนากลุ่ม เพื่อทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีการยกระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามกรอบข้อตกลงประชาคมอาเซียน 13 คน ได้แก่ นักวิชาการ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าครูวิชาการโรงเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้เกี่ยวข้องในการเตรียมความพร้อมประชาคมอาเซียน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติ ดังนี้คือ มีประสบการณ์ในการทำงานตามตำแหน่ง อย่างน้อย 3 ปี และ/หรือมีโครงการหรือกิจกรรมในการดำเนินการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิเคราะห์ การประชุมการสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย 1) ดร. ปรีดา รามะนา ผู้อำนวยการโรงเรียน และอาจารย์สอนมหาวิทยาลัย 2) ดร.อ่างทอง บุญเสริม ผู้อำนวยการโรงเรียน และอาจารย์สอนมหาวิทยาลัย 3) ดร. ประสิทธิ์ ชาญศิริ ผู้อำนวยการโรงเรียน 4) ดร.อชิปัตย์ ภควัดภักดี ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา 5) ดร.สุรวิทย์ ทองบุญ ประธานสมาคมบดีคณะครุศาสตร์แห่งประเทศไทย 6) ดร.ทักษิณ สิทธิศักดิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน และอาจารย์ สอนมหาวิทยาลัย 7) ดร.สุรินทร์ นานาผล ผู้อำนวยการโรงเรียน 8) ดร.ปัญญา นาแพงหมื่น อาจารย์สอนมหาวิทยาลัย 9) นายสกล คามบุศย์ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา 10) ดร.อัมพร กุลาเพ็ญ ศึกษาพิเศษเขตพื้นที่การศึกษา และ 11) ดร.กิตติศักดิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2558 ห้องประชุมสภามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ตั้งแต่เวลา 13.00-17.00 น. ต่อประเด็น สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการยกระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย

2) เครื่องมือในการสนทนากลุ่ม ได้แก่ 1) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม 2) เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของข้อเสนอตามกรอบข้อตกลงประชาคมอาเซียนเพื่อยกระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่างที่ 1 ดังนั้นในการสนทนากลุ่มมีขั้นตอนดังนี้ รอบที่ 1 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 13 ท่าน นำเสนอ ความคิดเห็นเกี่ยวกับ 1) สภาพปัจจุบัน 2) สภาพที่พึงประสงค์ และ 3) วิธีการยกระดับ ความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามกรอบข้อตกลงประชาคมอาเซียน เป็นภาพรวม ของแต่ละท่านๆ ละประมาณ 3-5 นาที รอบที่ 2 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 13 ท่าน นำเสนอ ความคิดเห็น เพิ่มเติม ใน 3 ประเด็น ท่านๆ ละประมาณ 2-3 นาที รอบที่ 3 ประชุมอภิปรายหาข้อสรุป (MACR) ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 13 ท่านนำเสนอ ความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย ของผู้วิจัย ว่ามีความเหมาะสม มีความ เป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ท่านๆ ละประมาณ 2-3 นาที พร้อมทั้งประเมิน ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์

3. ระยะที่ 3 การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายตามกรอบข้อตกลงประชาคมอาเซียนเพื่อยกระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการประชุมผู้เกี่ยวข้อง 9 คน ณ ห้อง 113 อาคารรัฐสภา 2 ตั้งแต่เวลา 09.30-12.30 น. ผู้เกี่ยวข้องได้แก่ 1) ดร.พิษณุ ตูลสุข รองเลขาธิการสภาการศึกษา 2) ดร. สำเริง ภูริพันธ์ รองเลขาธิการคุรุสภา 3) ดร. กิตติพัฒน์ สุวรรณชิน อธิการบดีมหาวิทยาลัยพะเยา

จ. เชียงใหม่ 4) ดร. บรูพาทิศ พลอยสุวรรณ อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา 5) ดร. ฤทธา นันทพันธ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 6) ดร. พิเชฐ โพธิ์ภักดี รองผู้อำนวยการประถมศึกษา/ผู้แทน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 7) ดร. วีระชัย เตชะวิจิตร ประธานโรงเรียนอินเตอร์เดอะรีเจนท์ ประเทศไทย 8) ดร. กฤษฎาภรณ์ รุจิธำรง ผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และ 9) ดร. ประเมษฐ์ โมลี ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

ผลการวิจัย

การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าองค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยได้ คือ เสภาพระชาสังคมและวัฒนธรรม ลำดับที่หนึ่ง เสภาพระชาคมเศรษฐกิจ เป็นลำดับที่สอง และเสภาพระชาคมการเมืองและความมั่นคง เป็นลำดับที่สาม หากพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า มีองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบ 1.1 กระบวนการสอนเพื่อสร้างความตระหนักและรับรู้ องค์ประกอบที่ 1.2 การสร้างความตระหนักในความเป็นพลเมืองอาเซียน องค์ประกอบที่ 2.1 การปรับปรุงมาตรฐานด้านแรงงานและวิชาชีพ และองค์ประกอบที่ 3.2 การใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 รองลงมาได้แก่ องค์ประกอบที่ 3.2 การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในวิชาชีพและภาษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.5

สำหรับการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์และวิธีการยกระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าระดับสภาพปัจจุบันความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามข้อตกลงของประชาคมอาเซียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก หากเรียงลำดับความต้องการจำเป็นความมีประสิทธิภาพตามค่า PNI จะพบว่าองค์ประกอบที่ 3 การปรับปรุงมาตรฐานด้านแรงงานและวิชาชีพ และองค์ประกอบที่ 6 การส่งเสริมให้ใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนในการสร้างสังคมฐานความรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับค่า PNI เท่ากับ 0.336 หมายความว่า สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู เห็นว่าต้องปรับปรุงมาตรฐานแรงงานและวิชาชีพ ส่งเสริมงานวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนสร้างสังคมฐานความรู้โดยเร็วและเร่งด่วน เป็นลำดับต้นๆ ส่วนลำดับถัดมามีค่า PNI เท่ากับ 0.300 ได้แก่องค์ประกอบที่ 4 พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะวิชาชีพและภาษา และองค์ประกอบที่ 5 สร้างความตระหนักและรับรู้ในความสัมพันธ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่า PNI เท่ากับ 2.94 และองค์ประกอบที่ 1 พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ค่า PNI เท่ากับ 0.226

ข้อเสนอเชิงนโยบายตามกรอบข้อตกลงประชาคมอาเซียนเพื่อยกระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่างที่ 1 มีกรอบแนวคิดสำคัญ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของนโยบาย

1.1 เพื่อนำเสนอผลการศึกษาคือสำนักงานเลขาธิการอาเซียนนำไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนา และประยุกต์ใช้ในการจัดทำเป็นข้อตกลงด้านการศึกษาของอาเซียน

1.2 เพื่อนำเสนอต่อพรรคการเมืองทุกพรรคและรัฐบาลทุกรัฐบาลเพื่อจะได้นำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการจัดทำนโยบายด้านการศึกษาให้สอดคล้องกับข้อตกลงของประชาคมอาเซียน

1.3 เพื่อเสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการไปกำหนดเป็นนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับ
ข้อตกลงของประชาคมอาเซียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

2. วิสัยทัศน์

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย ได้รับการยกระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา และมีความ
พร้อมในการเข้าเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียนได้อย่างมีสันติสุข ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

3. ยุทธศาสตร์ มี 3 ด้าน 6 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ด้านการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ได้แก่
(1) หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนเพื่อสร้างความตระหนักและรับรู้ ค่านิยมในระบอบประชาธิปไตย
การเคารพสิทธิมนุษยชนและการไต่สวนคดีผ่านหลักสูตรในโรงเรียน (2) การสร้างความตระหนักใน
ความเป็นพลเมืองอาเซียนยุทธศาสตร์ด้านประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (3) การปรับปรุงมาตรฐานทางด้านแรงงาน
และวิชาชีพ (4) การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในวิชาชีพและภาษายุทธศาสตร์ด้านประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน
(5) การตระหนักและการรับรู้ในความสัมพันธ์และหลากหลายทางวัฒนธรรม และ (6) การใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือ
ในการพัฒนาผู้เรียน ในการสร้างสังคมฐานความรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ทั้งนี้ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่าข้อเสนอเชิงนโยบายตามกรอบข้อตกลงประชาคมอาเซียน
เพื่อยกระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่างที่ 1 มีความเหมาะสม
มีความเป็นไปได้และมีประโยชน์ และจากผลการประชุมเชิงผู้เชี่ยวชาญ 9 ท่าน มีมติเป็นเอกฉันท์ว่า 6 ยุทธศาสตร์ 22
ตัวชี้วัดตามข้อเสนอเชิงนโยบายนั้นมีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสมและมีประโยชน์

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยได้ค้นพบยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับข้อตกลงประชาคมอาเซียน
อย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ 22 ตัวชี้วัด และมีประเด็นที่น่าสนใจในการอภิปรายผล ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนเพื่อสร้างความตระหนักและรับรู้ ค่านิยม
ในประชาธิปไตย การเคารพสิทธิมนุษยชนและการไต่สวนคดี มี 4 ตัวชี้วัด ที่แสดงถึงประสิทธิภาพ มี 4 ตัวชี้วัด ที่แสดงถึงประสิทธิภาพ ประกอบด้วยจะต้องมีหลักสูตรให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเคารพในสิทธิมนุษยชน เกิดค่านิยม
ในประชาธิปไตยและแนวทางสันติภาพ ซึ่งสอดคล้องกับวิทยา มิตรศรัทธา (2555, 32) ที่กล่าวไว้ว่าจะต้องส่งเสริม
ให้มีค่านิยมในระบอบประชาธิปไตย ไต่สวนคดีความขัดแย้ง เคารพในสิทธิมนุษยชนของพลเมืองอาเซียน เช่น
เดียวกับ ประภัสส์ เทพชาตรี (2552, 10) ที่กล่าวถึงการสร้างความตระหนักว่าต้องส่งเสริมการเคารพในการปกครอง
ในระบอบประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน การต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ การตระหนักในความเป็นครอบครัวอาเซียน
มีตัวตนร่วมและสำนึกร่วมของความเป็นอาเซียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อดุลย์ เชื้อไทย (2555, 94) ที่เห็นว่า
สถานศึกษาจะต้องสร้างความตระหนักและรับรู้ในหลักการแห่งประชาธิปไตย เคารพในสิทธิมนุษยชนและค่านิยม
แนวทางสันติภาพโดยผ่านหลักสูตรการเรียนการสอน และยังสอดคล้องกับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2552,
17-18) ว่าหลักสูตรการเรียนการสอนต้องทำให้ผู้เรียนตระหนักและรับรู้ในหลักการแห่งประชาธิปไตย เคารพใน
สิทธิมนุษยชนและค่านิยมในแนวทางสันติภาพ อาจจะกล่าวได้ว่าหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน กิจกรรม

การเรียนการสอนในสถานศึกษาจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความตระหนัก ค่านิยมร่วมของความเป็นประชาธิปไตยสิทธิมนุษยชนและสันติภาพอย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความตระหนักในความเป็นพลเมืองประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนมี 2 ตัวชี้วัด โดยที่ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในกฎบัตรอาเซียน ความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของอาเซียน ตลอดจนความแตกต่างหลากหลายของการเมืองและกฎหมายของประเทศในประชาคมอาเซียนสอดคล้องกับคำกล่าวของ วิทวัส ศรีวิหค ในการเสวนาเรื่องพลเมืองไทยในประชาคมอาเซียน: ความพร้อมและคุณภาพ (2555) ที่ให้ความเห็นว่าต้องสร้างความตระหนักในความเป็นอาเซียน การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ร่วมมือมากกว่าความขัดแย้งและความรู้สึก ร่วมในการเป็นพลเมืองอาเซียน และในแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนที่ระบุถึง การสร้างความตระหนักในความเป็นพลเมืองของประเทศสมาชิกอาเซียนนั้นจะต้องผ่านหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน ในด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและสังคม หรือภูมิศาสตร์ของประเทศอาเซียนได้ครอบคลุมทุกมิติ (กรมอาเซียน กองอาเซียน 3, 2554)

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การปรับและพัฒนามาตรฐานด้านแรงงานและวิชาชีพมี 3 ตัวชี้วัด ที่แสดงถึง ความมีประสิทธิภาพประกอบด้วย สถานศึกษาจะต้องเพิ่มสมรรถนะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของ ตลาดแรงงานในอาเซียน ตลอดจนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้วิชาชีพและเปิดโอกาส ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพและมีมือแรงงานด้วย สอดคล้องกับชาติชาย เศรษฐสุน (2555, 82) ที่กล่าวว่า ต้องส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อยกระดับและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานให้ เป็นที่ยอมรับในตลาดแรงงานในอาเซียน และเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการให้สามารถแข่งขันได้ด้วย เช่นเดียวกับประภัสสร์ เทพชาตรี (2552, 7) ที่ได้กล่าวว่า ต้องเพิ่มพูนทักษะความสามารถในการแข่งขันทั้งแรงงานที่มี ฝีมือใน 8 สาขาวิชาชีพ ได้แก่ อาชีพวิศวกร อาชีพพยาบาล อาชีพสถาปนิก อาชีพการสำรวจ อาชีพนักบัญชี อาชีพทันตแพทย์ อาชีพแพทย์ และอาชีพการบริการ/การท่องเที่ยว และแรงงานทั่วไปสามารถยกระดับ ทักษะในวิชาชีพ เพื่อความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้องกับสุรินทร์ พิศสุวรรณ (2555, 84) ที่ให้ความเห็นว่าต้อง พัฒนาฝีมือแรงงานอย่างเสรี พัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษอย่างเชี่ยวชาญโดยเฉพาะใน 8 สาขาวิชาชีพ

เพราะฉะนั้นการปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานด้านแรงงานและวิชาชีพจะต้องเป็นความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษา สถานประกอบการในการพัฒนาทักษะด้านแรงงานให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ในอาเซียนจึงจะสามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในวิชาชีพและภาษาอาเซียน มี 4 ตัวชี้วัด ซึ่งหลักสูตร และสถานศึกษาจะต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องอาเซียน การแข่งขันทางเศรษฐกิจ ค่านิยมในการแข่งขันที่หลากหลาย และส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการทำงานซึ่งสอดคล้องกับสุรินทร์ พิศสุวรรณ (2555, 84) ที่กล่าวว่า จะต้องสนับสนุนให้มีการพัฒนาทักษะแรงงานโดยเฉพาะใน 8 สาขาวิชาชีพ ตลอดจนทักษะในการแข่งขันในระดับ อาเซียน เน้นคุณภาพของงาน พัฒนาบุคลากรโดยใช้วิจัยและพัฒนา ประการสำคัญจะต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษ ได้อย่างเชี่ยวชาญด้วย เช่นเดียวกับ ปิติ ศรีแสงนาม (2555, 77) กล่าวเช่นกันว่า ความสามารถในการแข่งขันจะทำให้ มีโอกาสมากกว่า ทำงานได้เก่งกว่า พูดภาษาอังกฤษได้เก่งกว่า คิดไวกว่า คิดไกลกว่า คิดเป็นระบบกว่า มีเครือข่าย มากกว่าย่อมดีกว่าเสมอ โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษใหม่จะพัฒนาทักษะในการฟัง

ทักษะการพูด นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (2554) ว่าต้องส่งเสริมให้มีนโยบายและกฎหมายว่าด้วยการแข่งขัน อำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี ตลอดจนให้ผู้เรียนมีทักษะในวิชาชีพและภาษาอาเซียนด้วย และยังสอดคล้องกับกรมอาเซียน กองอาเซียน 3 (2554, 8) ที่เห็นสอดคล้องกันว่าจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถใช้ภาษาแม่และภาษาอาเซียนได้อย่างเชี่ยวชาญเช่นเดียวกับ ผลการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555, ๘๖) ที่พบว่าต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะ การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนรู้ การสื่อสาร และพัฒนาทักษะในวิชาชีพของตัวเองได้

อาจจะกล่าวได้ว่าการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในวิชาชีพและมีทักษะในภาษาอาเซียนให้สามารถแข่งขันได้ นั้นจะต้องผ่านหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างเชี่ยวชาญ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างความตระหนักและการรับรู้ในความสัมพันธ์และความหมายทางวัฒนธรรม มี 4 ตัวชี้วัด สถานศึกษาจะต้องส่งเสริมและฝึกฝนให้ผู้เรียนใช้ภาษาอาเซียนและภาษาแม่ในการสื่อสาร แลกเปลี่ยน เรียนรู้ในความแตกต่างหลากหลายของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศาสนาและความเชื่อทรัพยากรธรรมชาติ ของประเทศในอาเซียนซึ่งสอดคล้องกับ กรมอาเซียน กองอาเซียน 3 (2554) ที่กล่าวว่า จะต้องพัฒนาผู้เรียน ผ่านกระบวนการศึกษาให้เกิดความตระหนักในสิ่งแวดล้อม ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและความเชื่อ และเป็นไปในทำนองเดียวกันกับความเห็นของวิทวัค ศรีวิหค ในรายงานผลการเสวนาเรื่องพลเมืองไทยในประชาคม อาเซียน: ความพร้อมและคุณภาพ (2555) ได้กล่าวเช่นกันว่า การเรียนรู้ผ่านสถานศึกษาจะต้องเชื่อมโยงความแตกต่าง หลากหลายของวัฒนธรรมในอาเซียน มองประเทศในอาเซียน เป็นมิตรมากกว่าคู่แข่ง มีความรู้สึกร่วมใน ความเป็นอาเซียน เช่นเดียวกับพรชัย ด่านวิวัฒน์ (2558, 9) ได้ให้ความเห็นว่า จะต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากร ด้านการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างพลเมืองของอาเซียนในสาขาต่างๆ เช่น ศิลปิน นักเขียน สื่อมวลชน เป็นต้น สอดคล้องกับความเห็นของสุรินทร์ พิศสุวรรณ (2555, 128) ในเรื่องการสนับสนุน ให้ผู้เรียนยอมรับและเคารพในความแตกต่างหลากหลายในศาสนา วัฒนธรรม ความเชื่อ ภาษาและเชื้อชาติ ส่งเสริม ให้มีการแลกเปลี่ยนการแสดงศิลปวัฒนธรรมระหว่างนักเรียน นักศึกษาของอาเซียน

การสร้างความตระหนักและรับรู้ในความหลากหลายของอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้นจะต้องผ่าน หลักสูตรการเรียนการสอน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบข้ามวัฒนธรรม โดยการใช้กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างความเป็นอาเชียนร่วมกันมากกว่าการแข่งขัน เช่น เวทีศิลปิน นักเขียน ศิลปะ นักวิจัย เยาวชนในประเทศ อาเซียน เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียน สร้างสังคม ความรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิต มี 5 ตัวชี้วัด สถานศึกษาและครูจะต้องส่งเสริมให้ครูใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนา กระบวนการเรียนการสอน ฝึกให้ผู้เรียนวิเคราะห์ สร้างสรรค์นวัตกรรมและใฝ่รู้ โดยเฉพาะสถานศึกษาจะต้องจัดทำ วิจัยสถาบันเพื่อพัฒนาและสร้างเครือข่ายในประชาคมอาเซียนด้วยเช่นเดียวกับอนัญญ์ เชื้อไทย (2555, 95-96) ที่กล่าวเช่นกันว่า งานวิจัยจะส่งเสริมและพัฒนาด้านการศึกษาภูมิภาคอาเซียนโดยเฉพาะการวิจัยและพัฒนาหาก มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือประชุมนักวิจัยด้านการศึกษาของภูมิภาคอาเซียน เช่นเดียวกับ วิทวัค ศรีวิหค (2555) อดีตอธิบดีกรมอาเซียน กล่าวเช่นกันว่าการเรียนรู้เชื่อมโยงข้ามวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายหรือการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จะต้องใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยการประชุมวิจัยทางด้านการศึกษาของอาเซียนด้วย (รายงานผลการเสวนาเรื่องพลเมืองไทยในประชาคมอาเซียน: ความพร้อมและคุณภาพ, 2555) และสอดคล้องกับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2552, 18) ที่กล่าวว่าต้องสนับสนุนให้มีการวิจัยทางด้านการศึกษาของอาเซียนและใช้งานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้วย เช่นกันกับผลการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ที่พบว่าครูจะต้องใช้งานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องตลอดจนใช้งานวิจัยในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และนวัตกรรมการเรียนการสอนด้วย

เพราะฉะนั้นงานวิจัยจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอน การสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงการเรียนรู้แบบข้ามวัฒนธรรมของผู้เรียน ครูผู้สอนในประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนจึงจะสามารถพัฒนาผู้เรียนสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

สรุป

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับข้อตกลงด้านการศึกษาของประชาคมอาเซียนอย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 6 ยุทธศาสตร์ 22 ตัวบ่งชี้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนองค์กร กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาควรจะได้นำยุทธศาสตร์ แนวทาง มาตรการ วิธีการยกระดับไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาต่อไป

นอกจากนี้การวิจัยครั้งนี้ยังทำให้ทราบถึงความจำเป็นและความต้องการของสถานศึกษา ผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลงของประชาคมอาเซียน โดยลำดับความจำเป็นเรียงได้ตามค่า PNI ได้ดังนี้ องค์ประกอบที่ 3 การปรับปรุงมาตรฐานด้านแรงงานและวิชาชีพ และองค์ประกอบที่ 6 การส่งเสริมให้ใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนในการสร้างสังคมฐานความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ค่า PNI เท่ากับ 0.336 หมายความว่า สถานศึกษา ผู้บริหาร ครูเห็นว่าต้องปรับปรุงมาตรฐานแรงงานและวิชาชีพ ส่งเสริมงานวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียน สร้างสังคมฐานความรู้โดยเร็วและเร่งด่วนเป็นลำดับต้นๆ ส่วนลำดับถัดมามีค่า PNI เท่ากับ 0.300 ได้แก่ องค์ประกอบที่ 4 พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะวิชาชีพและภาษา และองค์ประกอบที่ 5 สร้างความตระหนักและรับรู้ในความสัมพันธ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมค่า PNI เท่ากับ 2.94 และองค์ประกอบที่ 1 พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ค่า PNI เท่ากับ 0.226 ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับนโยบายตั้งแต่กระทรวงศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาควรได้นำข้อมูลดังกล่าวไปวางแผนเพื่อดำเนินการพัฒนายกระดับการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2555). **AEC Fact Book**. กรุงเทพฯ: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ.
- กรมอาเซียน กองอาเซียน 3. (2554). **แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน**. กรุงเทพฯ: กรมอาเซียน.
- ชาติชาย เชษฐสุขมน. (2555). **ประชาคมอาเซียน: ผลกระทบต่อกฎหมายไทย**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ประภัสสร เทพชาตรี (บก.). (2552). **สู่ประชาคมอาเซียน 2015**. หนังสือวิชาการลำดับที่ 1 โครงการอาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิติ ศรีแสงนาม. (2555). **เปลี่ยนมุมคิด พิชิตอาเซียน**. กรุงเทพฯ: บ้านพระอาทิตย์.
- ประภัสสร เทพชาตรี. (2554). **สถานการณ์โลกปี 2553 และแนวโน้มปี 2554**. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- พรชัย ด่านวิวัฒน์. (2558). สัมภาษณ์กับวารสารจุลนิติ, แนวทางการจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. **จุลนิติ**. 8(4), 9-16.
- รายงานผลการเสวนา เรื่อง พลเมืองไทยในประชาคมอาเซียน: ความพร้อมและคุณภาพ**. (2555). กรุงเทพฯ: คณะกรรมาธิการการศึกษา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- วิทยา มิตรศรัทธา. (2555). **รอบรู้ประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ: เจเนซิส มีเดียคอม.
- สุรินทร์ พิศสุวรรณ. (2555). **อาเซียน รู้ไว้ ได้เปรียบแน่**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ สู่ประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). **กฎบัตรอาเซียน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). **ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **การศึกษา: รากฐานประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). **การบรรยายทางวิชาการเพื่อสร้างความตระหนัก เรื่อง การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). **รายงานการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบ เรื่อง การดำเนินงานด้านนโยบายการศึกษาขององค์กรนโยบายการศึกษาระดับชาติในกลุ่มประเทศอาเซียนและอาเซียนบวกสาม**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อนัญญ์ ไซอิไทย. (2555). **AEC ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน**. กรุงเทพฯ: แสงดาว.